TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20771
Tarih : 22.10.2026

10/4844

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de yaşlı nüfusun artışı karşısında bakım ve sosyal destek hizmetlerinin yeterliliğinin, yaşlıların evde ve kurumsal bakım hizmetlerine erişimde karşılaştıkları sorunların, yaşlı yoksulluğunun, bakım personeli ihtiyacının ve aile üyelerinin üstlendiği ücretsiz bakım emeğinin araştırılması, yaşlı bireylerin bağımsız, güvenli ve insan onuruna yaraşır yaşam koşullarına erişimini sağlayacak politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de nüfusun yaş yapısı değişmekte, yaşlı bireylerin sağlık, bakım ve sosyal destek hizmetlerine duyduğu ihtiyaç giderek artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) İstatistiklerle Yaşlılar, 2025 verilerine göre 65 yaş ve üzeri nüfus, 2020 yılında 7 milyon 953 bin 555 kişi iken 2025 yılında 9 milyon 583 bin 59 kişiye yükselmiştir. Beş yılda yüzde 20,5 artan yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payı yüzde 11,1'e ulaşmıştır. TÜİK'in ana senaryo nüfus projeksiyonuna göre bu oranın 2030 yılında yüzde 13,5'e, 2040 yılında ise yüzde 17,9'a yükselmesi beklenmektedir.

Yaşlı nüfusun artışı, bakım hizmetlerinin mevcut kapasitesinin ve gelecekte ortaya çıkabilecek ihtiyaçların değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. TÜİK ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğinde gerçekleştirilen Türkiye Yaşlı Profili Araştırması 2023 sonuçlarına göre 65 yaş ve üzerindeki bireylerin yüzde 16,4'ü evde bakım desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu oran erkeklerde yüzde 12,3, kadınlarda yüzde 19,6'dır. Evde bakım desteğine ihtiyaç duyma oranı 65–74 yaş grubunda yüzde 10,5 iken 75 yaş ve üzerindekilerde yüzde 26,9'a yükselmektedir.

Aynı araştırmaya göre 65 yaş ve üzerindeki bireylerin yalnızca yüzde 2,5'i araştırmadan önceki 12 ay içinde evde bakım desteği aldığını belirtmiştir. Ayrıca yaşlı bireylerin yüzde 51,9'u ileri yaş döneminde evde veya gündüzlü bakım desteği alarak kendi evinde yaşamayı tercih edeceğini, yüzde 29,6'sı çocuklarının yanında kalmayı, yüzde 5,1'i ise huzurevinde yaşamayı tercih edeceğini ifade etmiştir. Bu bulgular, yaşlıların bakım ihtiyaçlarının yanı sıra yaşam tercihlerini ve bağımsızlıklarını esas alan hizmet modellerinin geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

TÜİK'in İş ve Aile Yaşamının Uyumu, 2025 araştırmasına göre istihdamda olup yetişkin bakım sorumluluğu bulunan kişilerin yüzde 79,3'ü profesyonel bakım hizmeti kullanmamaktadır. Bu kişilerin yüzde 72,6'sı profesyonel bakım hizmetine ihtiyaç duymadığını belirtirken yüzde 17,9'u hizmet maliyetlerinin yüksekliğini, yüzde 5,3'ü ise ulaşılabilir mesafede hizmet veya boş kontenjan bulunmamasını gerekçe göstermiştir. Söz konusu veriler, bakım hizmetlerinin maliyetinin ve coğrafi dağılımının erişim üzerindeki etkilerinin araştırılması gerektiğini göstermektedir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2026 Yılı Performans Programı'nda, 2025 yılı sonunda Bakanlığa bağlı huzurevleri ile yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinden hizmet alan yaşlı sayısı 14.885 olarak belirtilmiş, 2026 yılı için 15.870 kişiye hizmet verilmesi hedeflenmiştir. Bakanlığın 2025 Yılı Faaliyet Raporu'nda ise 42 aktif yaşam merkezinden 602 yaşlı bireyin yararlandığı aktarılmıştır. Bu rakamlar farklı hizmet modellerine ilişkin olup Türkiye'deki bütün bakım kuruluşlarının toplam kapasitesini göstermemektedir. Kamu, yerel yönetim ve özel sektör tarafından sunulan hizmetlerin toplam kapasitesinin, doluluk oranlarının ve başvuru taleplerini karşılama düzeyinin birlikte incelenmesi gerekmektedir.

Yaşlı bakımının önemli bir bölümü aile üyeleri tarafından karşılanmaktadır. Özellikle kadınların üstlendiği ücretsiz bakım emeği, istihdama katılımı, ekonomik bağımsızlığı ve sosyal güvenlik haklarını etkileyebilmektedir. Bakım veren kişilerin gelir kayıpları, çalışma

yaşamında karşılaştıkları güçlükler, sosyal güvence ihtiyaçları ve psikososyal desteklere erişimleri de bakım politikaları kapsamında değerlendirilmelidir.

Öte yandan kırsal bölgelerde yaşayan, yalnız hayatını sürdüren, düşük gelirli veya günlük yaşam faaliyetlerinde desteğe ihtiyaç duyan yaşlıların bakım hizmetlerine erişimi farklı güçlükler içermektedir. Evde sağlık, evde sosyal bakım, gündüzlü bakım ve kurumsal bakım hizmetleri arasındaki koordinasyonun yeterliliği, bakım kuruluşlarının fiziki koşulları, personel sayıları, başvuru ve bekleme süreleri, hizmet ücretleri ve denetim mekanizmalarının etkinliği araştırılmalıdır.

Yaşlı bireylerin kendi yaşamları hakkında karar verebilmeleri, mümkün olduğunca sosyal çevrelerinden kopmadan yaşayabilmeleri ve ihtiyaç duydukları hizmetlere ekonomik durumları veya yaşadıkları bölge nedeniyle erişim engeliyle karşılaşmadan ulaşabilmeleri önem taşımaktadır. Bu nedenle bakım hizmetlerinin yatılı kuruluşlarla sınırlı tutulmadan toplum temelli destekler, yerel yönetim hizmetleri ve bağımsız yaşam olanaklarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda yaşlı nüfusun bakım ihtiyaçlarının belirlenmesi, kamu ve özel bakım hizmetlerinin kapasitesinin ve bölgesel dağılımının incelenmesi, ekonomik ve coğrafi erişim engellerinin, yaşlı yoksulluğunun, bakım personeli eksikliğinin ve ücretsiz aile bakımının yarattığı sorunların araştırılması, mevcut hizmet modellerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve yaşlı bireylerin haklarını güvence altına alacak sürdürülebilir bakım politikalarının geliştirilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	